

Njegove misli – nam kaži pot

... V teh dneh, ko žaluje vsa država, njen delavski razred, vsi občani, vsi narodi in narodnosti Jugoslavije, sta se močno pokazala globoko spoštovanje in iskrena ljubezen do tovariša Edvarda Kardelja, nedvoumno se je pokazalo, da se vsak naš občan zaveda njegovega neizmernega prispevka k vsemu našemu življenju, k vsem vrednotam, doseženim in uresničenim pri nas v več zgodovinskih desetletjih boja za socializem, za Jugoslavijo svobodnih in enakopravnih narodov in narodnosti za boljši in bolj human svet.

Toda to bolečino močno prežema občutek ponosa. V teh trenutkih splošne žalosti se vsi s ponosom zavedamo, kako srečni smo lahko, da smo sodobniki tovariša Kardelja, da gradimo novo, samoupravno socialistično družbo – navdihnjeni z njegovo budno mislijo, z njegovimi vizionarskimi pogledi, z njegovim revolucionarnim delom. Kajti brez dvoma v teh desetletjih pred delavskim razredom Jugoslavije ni bilo nobene zgodovinske naloge, kateri Edvard Kardelj, kot najjožji sodelavec in soborec tovariša Tita, ne bi ogromno prispeval – tako k izgradnji idejne in politične strategije, k odpiranju revolucionarnih perspektiv k neposredni revolucionarni akciji, h kritičnemu odkrivanju njenega razvoja ter k njenemu neprestanemu usmerjanju v naprednem, socialističnem in humanističnem delu ter smeri.

Veličastno, vzorno demokratično in ustvarjalno, torej antidogmatsko načelo iz programa Zveze komunistov Jugoslavije –

programa, h kateremu je tovariš Kardelj osebno mnogo prispeval – po katerem ni nič tako sveto, da ne bi moglo biti zamenjano s še boljšim in še bolj naprednim, kot da je bilo, še preden je bilo formulirano, je stalna in vodilna Kardeljeva deviza: zares novih, vedno bolj neposrednih poti za nastanek demokratične organizacije družbe, poti socialističnega samoupravljanja, prizadeval si je, da bi jasno prikazal cilje, ki bodo v vsaki novi etapi razvoja zares uresničljivi.

Ponosni smo na njegov prispevek revoluciji, ker je bil naš someščan, ker je bil častni meščan Beograda, ker je bil nosilec oktobrske nagrade Beograda za svoje kapitalno delo »Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja«, ker se tudi skozi graditev družbenoekonomskega in političnega sistema Beograda prepletajo vizije in ideje, predlogi in nasveti Edvarda Kardelja. Njegovo delo bo za vse nas ostalo kaži pot. Njegovo delo je vgrajeno v našo revolucionarno preteklost, ki brez njega ne bi bila tisto, kar je. Ostala bo v temeljih našega današnjega življenja. Ostala bo bistveni element tudi v graditvi naše prihodnosti, ki jo je njegova budna misel razkrivala, začrtovala in nam jo vsem približala. Njegove ustvarjalne ideje, najmočnejše orožje, ki nam ga je zapustil, bo trajno navdihovalo bodoča pokolenja – tiste, ki se bodo z njim seznanjali v šolskih klopeh, pa one, ki se bodo po njem ravnali v vsakdanji samoupravni praksi. Delo Edvarda Kardelja bo ostalo za vedno živo, sestavni del naše prihodnosti, nadaljevali bomo po poti, po kateri smo hodili skupaj z njim. To pot nam bo še naprej utiral.

IVAN MAČEK-MATIJA

Bil je človek – mislec

Spominjam se tovariša Kardelja, tam od 33. leta. Še preden sem ga spoznal sem vedel, da je to velik človek, velik revolucionar, velik komunist in predan delavskemu razredu; čeprav je živel v težkih gmotnih razmerah, je bil zmeraj razpoložen za delo in akcijo. Nikoli ni zapadel v kake panične, še manj pa histerične situacije, čeprav je bilo včasih zelo težko, ampak Edo je te stvari znal vedno premagovati na pravi način. Spominjam se ga, kako je bil zmeraj poln poleta in zaupanja v revolucionarno delo naše partije. Bil je človek mislec. Vedel sem, da je to človek, ki je sposoben vse misli in najtežje

teoretične probleme spraviti na papir in napisati in zato je tovariš Kardelj imel pri nas komunistih zelo velik ugled. Med drugim tudi zaradi tega, ker se je znal vedno dobro odrezati na policiji. Pri kateremkoli delu je bil vedno dosleden. Spominjam se ga, s kakšnim elanom je pripravljaj 4. partijsko konferenco v Goričanah. Njegov referat in diskusija sta pomenila zame ogromno. Jaz sem do takrat poznal malo teh stvari in moram reči, da je ravno ta konferenca v Goričanah marsikaj odkrila in povedala, kako je treba delati v partiji in kakšen mora biti komunist.

FRANC ŠETINC

Kardelju smo ostali veliki dolžniki

Spominjam se njegove misli, ko je dejal, da mu ni žal za nobeno odločitev, ki jih je sprejel skupaj s svojimi sodrugami na vseh razpotjih družbenega razvoja in največ, kar lahko rečem v tem trenutku je, da smo mu hvaležni za te odločitve.

Vsaka družba ima svoja protislovja, tudi socialistična. Toda Edvard Kardelj jih je razkril, z izvirno marksistično analizo je pokazal na nujnost neharmoničnega družbenega razvoja, hkrati pa je pokazal na vse tiste organizirane sile delavskega razreda in razreda samega, ki ta protislovja spreminjajo v gibalo napredka. Njegov prispevek k izgradnji takšne Jugoslavije, kot jo imamo radi, je neprecenljiv; skupaj s predsednikom Titom in ostalimi bližnjimi sodelavci sta oblikovala neuvrščeno zunanjo politiko, kot edino mogočo alternativo blokom in hegemonijam vseh vrst.

Ko sem pred dnevi bival v nekaterih latinsko-ameriških državah, sem ugotovil, da je ta del Kardeljevega razmišljanja močno prisoten tudi v teh delih sveta.

Kardelj je bil dosleden revolucionar, realen vizionar, utemeljitelj socialističnega samoupravljanja, veliki graditelj svobode delovnega človeka ter njegovih programskih dokumentov – to je ustave in zakona o združenem delu.

Njegova izvirna marksistična misel je odločujoče prispevala tudi k socialistični preobrazbi vasi, našega kmetijstva, pomembne rezultate tega njegovega snovanja pa občutimo danes, kajti kmetijsko vprašanje je tisto, ki smo ga uspeli v Jugoslaviji rešiti po naši meri, uspešno in izvirno.

Lahko rečem, da smo tovarišu Edvardu Kardelju ostali veliki dolžniki. Tudi mi, kar nas je mlajših rodov in najmlajših, kajti v njegovem odnosu do nas ni bilo ničesar površnega, pri njem smo našli odprta vrata, ko smo se zatekali po nasvet, ko smo iskali vzgled, da bi na podlagi njegove prijateljske, kritične in ustvarjalne besede gradili naprej. To pa je obveza vseh nas.

Generalmajor Pavel Šuc je položil žaro v grobnico narodnih herojev.

Grobnica narodnih herojev

»Domovina je ena, nam vsem dodeljena in eno življenje in ena smrt. Svobodi predani, za borbo smo zbrani in kaj je življenje in kaj je smrt? Bodočnost je vera! Kdor zanjo umira se vzdigne v življenje, ko pade v smrt.« Ti verzi velika slovenske poezije Otona Župančiča so vklesani v kamniti blok grobnice narodnih herojev v parku ob slovenski skupščini, in v katero so položili posmrtno ostanke člana predsedstva SFRJ in člana predsedstva centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije tovariša Edvarda Kardelja.

Grobnico narodnih herojev je arhitektonsko oblikoval Edo Mihevc, zunanjo podobo pa je izdelal akademski kipar Boris Kalin. Grobnico so na Trgu narodnih herojev postavili leta 1949, vanjo pa so tedaj položili posmrtno ostanke desetih narodnih herojev: Toneta Tomšiča, Janka Premrla-Vojka, Milovana Šaranoviča, Ivana Kavčiča-Nandeta, Vinka Simončiča-Gašperja, Slavka Šlandra, Miloša Zidanška, Dragana Jevtiča, Majde Šilc in Franca Rozmana-Staneta. Leta 1953 so v grobnico položili še posmrtno ostanke Borisa Kidriča, leta 1966 pa Dušana Kvedra-Tomaža.

VLADIMIR BAKARIĆ

Pečat Kardeljeve ustvarjalnosti

Tovariša Bevca, izjemne osebnosti našega revolucionarnega gibanja in dolgoletnega prvega soborca tov. Tita, ni več med nami. Z veliko gotovostjo pa lahko rečemo, da bomo mi vsi, komunisti in napredni ljudje naše domovine, delavski razred, vsi naši narodi in narodnosti, vedno z njim, da nas bo njegova misel vedno navdihovala. Veliko, bogato in navdihujoče delo tovariša Edvarda Kardelja ne more umreti. Prisotno je in živi v vsaki celici naše družbe, v vsaki organizaciji komunistov, v samoupravni federativni ureditvi vse naše skupnosti. Živi in dela v stremljenjih nas vseh, vseh delovnih ljudi ter narodov in narodnosti Jugoslavije.

Vse bitke, ki so jih jugoslovanski komunisti in delavski razred bojevali v zadnjih desetletjih pod vodstvom tovariša Tita, vsa spoznanja, ki smo si jih v teh bitkah nabrali, in vsi uspehi, ki smo jih dosegli – vsa socialistična zgodovina narodov in narodno-

sti Jugoslavije – nosi pečat revolucionarne in teoretične ustvarjalnosti tovariša Kardelja.

Z občutkom revolucionarja se je tovariš Kardelj v vsaki etapi našega boja za socializem posvetil tistim zgodovinskim vprašanjem, od katerih je bil odločilno odvisen nepretrgan vzpon naše revolucije.

Predsednik republike Josip Broz Tito je odlikoval tovariša Edvarda Kardelja, posmrtno, z redom junaka socialističnega dela. To je drugo takšno odlikovanje Edvarda Kardelja.

MARJAN OROŽEN

Nadaljevali bomo njegovo delo

Ljubljana veliko dolguje svojememu Bevcu, narodnemu heroju-prvoborcu, če katero mesto, potem prav gotovo Ljubljana nosi pečat njegove osebnosti. Brez takšnih osebnosti naše revolucije, kot je bil tovariš Kardelj, Ljubljana bi ne bila mesto heroj, ne bi odigrala tiste vloge v času NOB, kot jo je, ker je v njej delovalo vodstvo narodnoosvobodil-

nega gibanja, OF in KP, na čelu s Tomšičem, Kardeljem in Kidričem. Ljubljančani se bomo tovarišu Kardelju najlepše oddolžili, če bomo njegovo delo – delo, v katerega je vložil vse svoje sile do konca življenja – z vso odločnostjo, predanostjo in zagnanostjo nadaljevali. Potrditev te naše pripravljeno-sti naj bo naše zadnje slovo od njega, na poti, s katere na žalost ni več povratka.